

Wstęp

Oddajemy do rąk Czytelników numer szczególny – poświęcony Profesorowi dr. hab. Tadeuszowi Wiśniewskiemu, wybitnemu przedstawicielowi polskiej nauki prawa, uczonemu, sędziemu i wychowawcy wielu pokoleń prawników. Z okazji Jubileuszu 80. rocznicy urodzin Współpracownicy, Dziekani, Przyjaciele, Koledzy i Uczniowie przygotowali opracowania ujęte w prezentowaną publikację, która stanowi wyraz szacunku, wdzięczności i uznania dla Jubilata. Niniejszy tom zawiera teksty nawiązujące tematycznie do obszarów badawczych bliskich Jubilatowi – przede wszystkim z zakresu prawa cywilnego materialnego i procesowego – ale także dotyczące zagadnień, które przez lata budziły jego zainteresowanie naukowe i praktyczne.

Pan Profesor Tadeusz Wiśniewski jest sędzią Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, profesorem zwyczajnym w Kolegium Prawa Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie; ogromnym autorytetem w dziedzinie postępowania cywilnego i prawa cywilnego materialnego. Imponuje Jego bogaty i wszechstronny dorobek naukowy, a także oryginalny i znaczący wkład w rozwój doktryny prawa procesowego. Można stwierdzić, że Profesor to postać o wyjątkowym znaczeniu dla polskiej nauki. Niezmiennie oddany swojej pracy naukowej, dydaktycznej i orzeczniczej, przez dekady współtworzył fundamenty współczesnej doktryny prawa procesowego. Jego dorobek naukowy, obejmujący liczne monografie, komentarze i artykuły, wyróżnia się nie tylko głębią analizy, lecz także umiejętnością łączenia teorii z praktyką stosowania prawa. Sztandarowe dzieło Profesora – monografia *Przebieg procesu cywilnego* – na trwałe wpisało się w kanon polskiej literatury prawniczej, stanowiąc punkt odniesienia zarówno dla badaczy, jak i praktyków.

Dorobek naukowy Jubilata jest nowatorski i pokaźny i na trwałe wpisał się w historię polskiej nauki. Profesor Wiśniewski należy do prekursorów polskich badań nad prawem zatrzymania z punktu widzenia także skutków procesowych, ochrony prawa własności w drodze interwencji głównej czy apelacji wzajemnej. Istotne i ciekawe wypowiedzi Pana Profesora dotyczą też refleksji na temat wzajemnych zależności między prawem cywilnym materialnym i procesowym czy szeroko pojętych środków zaskarżenia, gdyż Pan Profesor współtworzył *System prawa procesowego cywilnego. Środki zaskarżenia*. Pozostawił liczne pionierskie rozprawy, jak *Apelacja i kasacja. Nowe środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym, Umowa agencyjna*

według kodeksu cywilnego czy *Postępowanie sądowe w sprawach gospodarczych*, które inspirowały dyskusje w środowiskach naukowych. Wypowiedzi Pana Profesora są bardzo wszechstronne i jednocześnie obejmują bardzo szeroki zakres, jak wzajemne relacje prawa cywilnego procesowego z prawem administracyjnym (*Problematyka dopuszczalności drogi sądowej z punktu widzenia rozgraniczenia tej drogi od postępowania administracyjnego, O aktualności koncepcji bezwzględnej nieważności niektórych decyzji administracyjnych*), prawem upadłościowym (*Postępowanie upadłościowe a zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych prawami zastawu*) oraz z zakresu postępowania egzekucyjnego (*Egzekucja z udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością*). Komentarze do kodeksu postępowania cywilnego, współredagowane lub samodzielnie redagowane przez Profesora, stanowią niezastąpione źródło wiedzy dla sędziów, adwokatów, radców prawnych i aplikantów. To właśnie dzięki Jego niezwykłemu talentowi syntetyzowania skomplikowanych instytucji procesowych i umiejętności odnajdywania harmonii pomiędzy literą a duchem prawa komentowane przepisy nabierały realnego znaczenia w praktyce stosowania prawa.

Pan Profesor pełnił różne funkcje w instytucjach i czasopismach prawniczych, a niektóre z nich nadal wykonuje. Od 2006 r. jest członkiem Rady redakcyjnej renomowanego czasopisma prawniczego „Orzecznictwo Sądów Polskich”, zaś w 2008 r. został powołany na funkcję członka Międzynarodowej Rady Naukowej tegoż czasopisma „Krytyka Prawa. Niezależne Studia nad Prawem”.

Przez całe życie zawodowe Pan Profesor konsekwentnie łączył działalność akademicką z praktyką sądową, wspinając się na najwyższe szczeble kariery orzeczniczej aż do funkcji sędziego Sądu Najwyższego. Nie mniej istotna pozostaje jego rola nauczyciela akademickiego – mistrza, którego postawa, wymagająca, ale życzliwa, inspirowała kolejne roczniki studentów i młodych naukowców.

W Akademii Leona Koźmińskiego Profesor Wiśniewski pozostaje nie tylko autorytetem, lecz także osobą darzoną głębokim szacunkiem i sympatią, i tą publikacją chcemy Pana Profesora uhonorować, mając na względzie różnorodność jego zainteresowań oraz wszechstronny dorobek orzeczniczy. Profesorem Przemysław Drapała odniósł się do bardzo aktualnego tematu *Forma umowy o roboty budowlane – ocena aktualnego stanu prawnego i uwagi de lege ferenda*. Profesorem Bartłomiej Nowak wraz z mgr Aleksandrą Knap przygotowali opracowanie z zakresu prawa cywilnego dotyczące *Prawa do nieprzerwanego dostępu do energii elektrycznej wobec konfliktu zbrojnego – analiza jego charakteru z perspektywy dóbr osobistych*. Dobrami osobistymi w kontekście prawa pracy zajęła się również dr Arleta Nerka w swoim opracowaniu *Wynagrodzenie za pracę jako dobro osobiste pracownika – nowe wyzwania i stare problemy*. Profesorem Magdalena Olczyk przedstawiła aktualne zagadnienie *Skutki czynności kuratora absentis dokonywanych po śmierci kuranda*. Profesorem Maciej Zachariasiewicz, nawiązując do aktualnej tematyki związków jednopłciowych, przygotował opracowanie

W kierunku pełnego uznania małżeństw i rodzicielstwa osób tej samej płci ukształtowanych w innym państwie członkowskim Unii? Uwagi na tle najnowszego orzecznictwa TSUE. Profesor Konrad Zacharzewski przedstawił *Perspektywy regulacji zapisu długu na okaziciela w prawie polskim*. Doktor Katarzyna Królikowska przygotowała artykuł *Przedawnienie roszczeń wynikających z umowy o dzieło*, a dr Elwira Macierzyńska-Franaszczyk omówiła *Prawnoporównawcze inspiracje warunku zależnego od woli stron*. Natomiast z pogranicza prawa cywilnego i podatkowego jest artykuł przygotowany przez dr. Rafała Pasternaka *Porozumienie rodziców w zakresie stosowania ulgi z tytułu wychowywania dzieci – instytucja prawa cywilnego czy prawa podatkowego?*. Mając na względzie szeroki zakres orzeczeń, w których wydaniu brał udział Profesor Wiśniewski, ja przygotowałam artykuł dotyczący problemów prawnych osób przyjmowanych przymusowo do szpitala psychiatrycznego – *Status prawny osoby z zaburzeniami psychicznymi w postępowaniu o przymusowe umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym – gwarancje procesowe w postępowaniu*.

W nawiązaniu do zainteresowań Pana Profesora wymagających wiedzy, wrażliwości i kultury smaku powstał artykuł dr Joanny Buchalskiej zatytułowany *O winie i prawie – ile prawa jest w kieliszku wina?*, który zamieszczamy w niniejszym tomie jako wyraz uznania dla niezwyklej wszechstronności Jubilata. Profesor Wiśniewski jest bowiem znawcą win i pasjonatem ich historii, kultury oraz powiązań z tradycjami prawnymi i społecznymi. Jednocześnie wśród wielu aspektów wielowymiarowej osobowości Pana Profesora Tadeusza Wiśniewskiego nie sposób pominąć jego kolekcjonerskich pasji, które od lat stanowią istotny, choć mniej znany, wymiar Jego życia intelektualnego i estetycznego. Od ponad czterech dekad Pan Profesor z oddaniem gromadzi dawne publikacje prawnicze – księgi, komentarze i opracowania, nierzadko dziś już unikatowe, będące zarówno świadectwem historii doktryny prawa, jak i źródłem inspiracji oraz refleksji nad rozwojem nauki prawniczej. Natomiast w środowisku akademickim i prawniczym Profesor Wiśniewski znany jest również z zamiłowania do sztuki przedstawiającej personifikację sprawiedliwości – Temidę. Od lat kolekcjonuje rzeźby, figurki i statuetki ukazujące tę symboliczną postać, tak istotną dla idei prawa, a jego kolekcja stanowi unikalny zbiór, w którym spotykają się estetyka, symbolika i refleksja nad istotą sprawiedliwości.

Zarówno naukowe dokonania, jak i bogactwo osobistych zainteresowań Profesora Wiśniewskiego świadczą o głębokim humanistycznym spojrzeniu na prawo, kulturę i świat. Dla nas Pan Profesor Tadeusz Wiśniewski jest ogromnym Autorytetem, Przyjacielem i Kolegą – niezawodnym, wspierającym, o ujmującej osobowości. Jednocześnie jest niezwykłym, wyjątkowym Człowiekiem, ciepłym, mądrym i życzliwym, dla każdego ze środowiska naukowego i sędziowskiego. Wielu z nas doświadczyło Jego pomocy. Cieszymy się, że mieliśmy zaszczyt współpracować z Panem Profesorem. Dla mnie jest to o tyle szczególne, że objęłam Zakład Postępowania

Cywilnego po Panu Profesorze – to wyzwanie, zobowiązanie, ale przede wszystkim ogromny zaszczyt. Wielką radością była możliwość pracy z Mistrzem, czerpanie z Jego wiedzy, odczucie życzliwości i pomocy.

Tą publikacją pragniemy wyrazić wdzięczność za wszystko, co Pan Profesor wniósł do polskiej nauki prawa, sądownictwa i edukacji prawniczej. Niech będzie ona symbolicznym świadectwem trwałości i doniosłości Jego dzieła – naukowego, zawodowego i wychowawczego.

Z okazji wspianiałego Jubileuszu 80-lecia Urodzin składamy Panu Profesorowi serdeczne gratulacje oraz wyrazy najwyższego uznania. Życzymy osobistej i zawodowej pomyślności, satysfakcji z wychowanych następców i dokonanych dzieł oraz dalszych osiągnięć w działalności naukowej. *Ad multos annos* Panie Profesorze!

Prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska
Kierownik Zakładu Postępowania Cywilnego